

31985L0374

L 210/29

EUROOPA ÜHENDUSTE TEATAJA

7.8.1985

**NÕUKOGU DIREKTIIV,
25. juuli 1985,
liikmesriikide tootevastutust käsitlevate õigus- ja haldusnormide ühtlustamise kohta**

(85/374/EMÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi arvamust, ⁽²⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ⁽³⁾

ning arvestades, et:

vaja on ühtlustada liikmesriikide õigusakte, mis käsitlevad tootja vastutust kahju eest, mida põhjustavad tema toodete puudused, sest olemasolevad lahkevused võivad moonutada konkurentsi, mõjutada kaupade liikumist ühisturul ja kaasa tuua tarbijate erineva kaitstuse kahju suhtes, mida puudusega toode põhjustab tema tervisele või varale;

tahtlusest sõltumatu tootjapoolne vastutus on ainus vahend, mille abil võib asjakohaselt lahendada tänapäevasele tehnoloogilisele tootmisele omaste riskide õiglase jaotamise probleemi, mis iseloomustab meie üha enam tehniseeruvat ajastut;

tahtlusest sõltumatut tootjapoolset vastutust peaks kohaldama ainult tööstuslikult toodetud vallasasjade suhtes; seetõttu on kohane jätta vastutusega hõlmamata põllumajandustooted ja ulukid, välja arvatud juhud, kui neid on tööstuslikult töödeldud, mis võiks põhjustada nende toodete puudusi; käesolevas direktiivis sätestatud vastutust tuleks kohaldada ka kinnisasjade ehitamisel kasutatud või kinnisasjadesse paigaldatud vallasasjade suhtes;

tarbijate kaitsmiseks peab vastutus hõlmama kõiki tootmisprotsessi kaasatud tootjaid niivõrd, kuivõrd nende tarnitud valmistoodete, koostisosa või tooraine oli puudusega; samal põhjusel tuleks vastutust laiendada ka toodete ühendusse importijatele ja isikutele, kes esinevad tootjana, kinnitades tootele oma nime, kaubamärgi või muu selgesti eristatava tunnuse, või tarnivad toodet, mille tootjat ei ole võimalik kindlaks teha;

olukorras, kus ühe ja sellesama kahju eest vastutavad mitu isikut, on tarbija kaitsmiseks vaja, et kahjukannatajal oleks võimalik kahju täielikku hüvitamist nõuda ükskõik millisel vastutavalt isikult;

tarbija füüsilise heaolu ja vara kaitsmiseks tuleks toote puuduste kindlaksmääramisel lähtuda mitte toote kasutamiskõlblikkusest, vaid ohutusest, mida üldsus õigustatult ootab; ohutuse hindamisel välistatakse toote igasugune selline väärtarvitamine, mis asjaolusid arvestades on põhjendamatud;

riski õiglane jaotamine kahjukannataja ja tootja vahel tähendab, et tootjal peaks olema võimalik end vastutusest vabastada, kui ta tõestab teatavate süüd välistavate asjaolude olemasolu;

tarbijate kaitsmiseks on vaja, et tootja vastutus ei olene teiste kahju tekitamises osalenud isikute tegevusest või tegevusetusest; tootja vastutuse vähendamiseks või välistamiseks võib siiski arvesse võtta kahjukannataja enda hooletust;

tarbijate kaitsmine nõuab niihästi surma ja tervisekahjustuse kui ka varale tekitatud kahju hüvitamist; viimati nimetatut peaks piiruma eratarbimiseks või -kasutamiseks mõeldud kaupadega ja hõlmama fikseeritud tasemel omavastutuse, et vältida ülemäärast kohtukäimist; käesolev direktiiv ei tohiks piirata valu ja kannatuste ning muu mitteainelise kahju hüvitamist vastava juhtumi suhtes kohaldatava õiguse kohaselt;

hüvitust taotleva hagi esitamise ühetaoline aegumistähtaeg on nii kahjukannataja kui ka tootja huvides;

⁽¹⁾ EÜT C 241, 14.10.1976, lk 9 ja EÜT C 271, 26.10.1979, lk 3.

⁽²⁾ EÜT C 127, 21.5.1979, lk 61.

⁽³⁾ EÜT C 114, 7.5.1979, lk 15.

ajapikku tooted vananevad, arendatakse välja kõrgemaid ohutusstandardeid ning teadus ja tehnoloogia liiguvad edasi; seetõttu oleks põhjendamatult panna tootjat oma toote puuduste eest vastutama piiramata ajaks; sel põhjusel peaks vastutus kohase ajavahemiku möödudes aeguma, ilma et see mõjutaks lahendamisel olevate kahjutasunõuete läbivaatamist;

tulemusliku tarbijakaitse saavutamiseks ei tohiks lubada ühtegi lepingust tulenevat kitsendust tootja vastutusele kahjukannataja suhtes;

vastavalt liikmesriikide õigussüsteemidele võib kannatanu nõuda kahju hüvitamist niisuguse lepingust tuleneva või lepinguvälise vastutuse alusel, mida ei ole sätestatud käesolevas direktiivis; niivõrd kui kõnealused sätted on mõeldud tulemusliku tarbijakaitse saavutamiseks, ei tohiks käesolev direktiiv neid mõjutada; kui tulemuslik tarbijakaitse farmaatsiatoodete sektoris saavutatakse liikmesriigis juba spetsiaalse vastutussüsteemi abil, peaks olema võimalik esitada ka sellel süsteemil põhinevaid nõudeid;

niivõrd kui vastutust tuumakahjustuse eest reguleeritakse kõikides liikmesriikides juba piisavate erireeglite abil, on osutunud võimalikuks seda liiki kahjud käesoleva direktiivi reguleerimisalast välja jätta;

tarbijate kaitselt oodatavat silmas pidades võidakse teatavates liikmesriikides põllumajandussaaduste ja ulukite väljajätmist käesoleva direktiivi reguleerimisalast pidada selle kaitse põhjendamatuks piiramiseks, mistõttu liikmesriigil peaks olema võimalus laiendada vastutust ka kõnealustele toodetele;

samasugustel põhjustel võidakse teatavates liikmesriikides tarbijakaitse põhjendamatuks piiramiseks pidada tootjale pakutavat võimalust ennast vastutusest vabastada, kui ta tõestab, et teaduslike ja tehniliste teadmiste tase ei võimaldanud puudust avastada ajal, mil ta toote käibele lasi; seetõttu peaks liikmesriigil olema võimalus oma õigusaktides säilitada või uue õigusaktiga sätestada, et vastutusest ei saa vabastada selle asjaolu alusel; kõnealuse kitsenduse kasutamise korral uues õigusaktis tuleks siiski kehtestada ühenduse peatamismenetlus, et võimaluse korral tõsta kaitsuse taset ühetaoliselt kogu ühenduses;

enamiku liikmesriikide õigustavasid arvesse võttes on kohatu rakendada tahtlusest sõltumatu tootjapoolse vastutuse suhtes

mingit rahalist ülempiiri; niivõrd kui on olemas erinevad tavad, võib siiski nentida, et liikmesriik võib piiramatu vastutuse põhimõttest kõrvale kalduda, sätestades piiri tootja täielikule vastutusele surmast või tervisekahjustusest tuleneva kahju puhul, mille on põhjustanud ühe ja sellesama puudusega identsed esemed, tingimusel et tarbija küllaldase kaitsmise ja ühisturu laitmatu toimimise tagamiseks kehtestatakse piisavalt kõrge piirmäär;

käesolevast tulenev ühtlustamine ei saa praeguses etapis olla täielik, kuid avab tee suurema ühtlustamise poole; seetõttu on nõukogul vaja korrapäraste vaheaegade järel saada komisjonilt aruandeid käesoleva direktiivi kohaldamise kohta koos võimalike asjakohaste ettepanekutega;

selles suhtes on eriti oluline piisavalt pika ajavahemiku möödudes vaadata uuesti läbi direktiivi need osad, mis võimaldavad liikmesriikidele kehtestada kitsendusi, et saada praktilisi kogemusi nende kitsenduste mõju kohta tarbijakaitsele ja ühisturu toimimisele,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Tootja vastutab kahju eest, mille põhjustab tema toote puudus.

Artikkel 2

Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab "toode" kõiki vallasasju, välja arvatud põllumajandussaadused ja ulukid, isegi kui nad on liidetud teise vallas- või kinnisasjaga. "Põllumajandussaadused" tähendavad põllundus-, loomakasvatuse- ja kalandussaaduseid, välja arvatud esialgselt töödeldud tooted. "Tooteks" loetakse ka elektrit.

Artikkel 3

1. "Tootja" tähendab valmistootet valmistajat, mis tahes tooraine tootjat või koostisosa valmistajat ja iga isikut, kes tootel oma nime, kaubamärgi või muud selgesti eristatavat tunnust kasutades esineb selle tootjana.

2. Ilma et see piiraks tootja vastutuse kohaldamist, peetakse käesoleva direktiivi tähenduses tootjaks ja tootjana vastutavaks iga isikut, kes oma äritegevuse käigus impordib ühendusse müügiks, laenutamiseks, liisimiseks või mõnes muus vormis turustamiseks mõeldud toote.

3. Kui tootjat ei ole võimalik kindlaks teha, käsitletakse toote iga tarnijat selle tootjana, kui ta ei tee kahjukannatajale mõistliku aja jooksul teatavaks tootja või talle toote tarninud isiku andmeid. Kui toode ei osuta lõikes 2 nimetatud importija andmetele, kehtib seesama ka sisseveetud toote puhul, isegi kui tootja nimi on märgitud.

Artikkel 4

Kahjukannataja peab tõestama kahju, puuduse ning põhjusliku seose puuduse ja kahju vahel.

Artikkel 5

Kui vastavalt käesoleva direktiivi sätetele ühe ja sellesama kahju eest vastutavad kaks või enam isikut, on nad solidaarselt vastutavad, ilma et see piiraks regressiõigust käsitlevate siseriiklike õigusaktide kohaldamist.

Artikkel 6

1. Toode on puudusega, kui ta ei taga isikule õigustatult oodatud ohutust, võttes arvesse kõiki asjaolusid, kaasa arvatud:

- a) toote esitlemine;
- b) toote kasutamise viisi, mida võib põhjendatult eeldada;
- c) toote käibelelaskmise aeg.

2. Toodet ei peeta puudusega tooteks ainuüksi seetõttu, et hiljem on käibele lastud parem toode.

Artikkel 7

Tootja ei ole vastavalt käesolevale direktiivile vastutav, kui ta tõestab, et:

- a) ta ei lasknud toodet käibele; või
- b) asjaolusid arvesse võttes on tõenäoline, et tema poolt käibele lastud tootel ei olnud käibelelaskmise ajal kahju põhjustanud puudust või see puudus tekkis hiljem; või

c) ta ei valmistanud toodet müügiks ega mõnel muul viisil majanduslikul eesmärgil turustamiseks ja ta ei valmistanud ega turustanud toodet oma äritegevuse käigus; või

d) puuduse põhjuseks on toote vastavus riiklike ametiasutuste antud kohustuslikele eeskirjadele; või

e) toote käibelelaskmise ajal ei võimaldanud teaduslike ja tehniliste teadmiste tase puuduse olemasolu avastada; või

f) kui tegemist on koostisosaga tootjaga, tuleneb puudus kavandatud tootest, kuhu koostisosaga on sobitatud, või toote valmistaja juhtnõõridest.

Artikkel 8

1. Ilma et see piiraks regressiõigust käsitlevate siseriiklike õigusaktide kohaldamist, ei vähendata tootja vastutust, kui kahju on põhjustanud niihästi toote puudus kui ka kolmanda poole tegevus või tegevusetus.

2. Tootja vastutust võib piirata või välistada, kui kõiki asjaolusid arvesse võttes põhjustab kahju niihästi toote puudus kui ka kahjukannataja või kahjukannataja vastutusel oleva isiku süü.

Artikkel 9

Artikli 1 kohaldamisel tähendab "kahju":

- a) surma või terviskahjustuse põhjustatud kahju;
- b) igale varale, välja arvatud puudusega toode ise, tekitatud kahju või selle hävimist — kusjuures omavastutus on 500 eküüd —, tingimusel et vara:
 - i) on tavaliselt erakasutuseks või -tarbimiseks kavandatud liiki ja
 - ii) see oli peamiselt kahjukannataja enda erakasutuses või -tarbimises.

Käesolev artikkel ei piira mitteamelise kahju käsitlevate siseriiklike õigusnormide kohaldamist.

Artikkel 10

1. Liikmesriigid sätestavad oma õigusaktides, et käesolevas direktiivis ette nähtud kahjuhüvitamismenetluse suhtes kohaldatakse kolmeaastast aegumistähtaega. Viimane algab päevast, mil hageja sai teada või oleks põhjendatult pidanud teada saada andmed kahju, puuduse ja tootja kohta.

2. Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide õigusakte aegumistähtaaja peatamise või katkemise kohta.

Artikkel 11

Liikmesriigid sätestavad oma õigusaktides, et kui kahjukannataja ei ole vahepeal tootja vastu kohtuasja algatanud, kehtivad käesoleva direktiivi alusel kahjukannatajale antud õigused 10 aastat alates päevast, mil tootja lasi käibelega kahju põhjustanud toote.

Artikkel 12

Käesolevast direktiivist tulenevat tootja vastutust kahjukannataja suhtes ei tohi piirata või välistada sättega, mis tema vastutust piirab või vastutusest vabastab.

Artikkel 13

Käesolev direktiiv ei mõjuta ühtki õigust, mis kahjukannatajal võib olla vastavalt lepingust tuleneva või lepinguvälisest vastutusest käsitlevatele õigusaktidele või käesoleva direktiivi teatavakstegevise hetkel kehtivale vastutuse kohaldamise erikorralle.

Artikkel 14

Käesolevat direktiivi ei kohaldata tuumaõnnetuste põhjustatud kahjustuse või kahju korral, mis on reguleeritud liikmesriikide poolt ratifitseeritud rahvusvaheliste konventsioonidega.

Artikkel 15

1. Iga liikmesriik võib:

- a) erandina artiklist 2 sätestada oma õigusaktides, et käesoleva direktiivi artiklis 1 tähendab "toode" ka põllumajandussaadusi ja ulukeid;
- b) erandina artikli 7 alapunktist e säilitada või vastavalt käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud menetlusele sätestada oma õigusaktides, et tootja on vastutav isegi siis, kui ta tõestab, et toote käibeelaskmise ajal ei võimaldanud teaduslike ja tehniliste teadmiste tase puuduse olemasolu avastada.

2. Lõike 1 punktis b kindlaksmääratud meetet tarvitusele võtta sooviv liikmesriik edastab kavandatava meetme teksti komisjonile. Komisjon teavitab sellest teisi liikmesriike.

Kõnealune liikmesriik lükkab pärast komisjoni teavitamist kavandatava meetme ajutiselt üheksaks kuuks edasi tingimusel, et komisjon ei ole vahepeal esitanud nõukogule ettepanekut käesolevat direktiivi asjakohases küsimuses muuta. Kui kolme kuu jooksul pärast osutatud teabe kättesaamist ei teata komisjon kõnealusele liikmesriigile, et ta kavatses esitada nõukogule sellise ettepaneku, võib liikmesriik kavandatava meetme otsekohe võtta.

Kui komisjon eespool nimetatud üheksa kuu jooksul siiski esitab nõukogule sellise käesoleva direktiivi muutmise ettepaneku, lükkab kõnealune liikmesriik kavandatava meetme edasi 18 kuuks alates ettepaneku tegemise kuupäevast.

3. Kümne aasta möödudes käesoleva direktiivi teatavakstegevise kuupäevast esitab komisjon nõukogule aruande, kuidas kohtumäärused artikli 7 alapunkti e ja käesoleva artikli lõike 1 punkti b kohaldamise kohta on mõjutanud tarbijakaitset ja ühisturu toimimist. Pidades silmas seda aruannet, otsustab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ning vastavalt asutamislepingu artikli 100 tingimustele, kas tunnistada artikli 7 alapunkt e kehtetuks.

Artikkel 16

1. Iga liikmesriik võib sätestada, et tootja täielik vastutus surmast või tervisekahjustusest tuleneva kahju eest, mille on põhjustanud ühe ja sellesama puudusega identsed esemed, piiratakse summa, mis ei või olla väiksem kui 70 miljonit eküüd.

2. Kümne aasta möödudes alates käesoleva direktiivi teatavakstegevise kuupäevast esitab komisjon nõukogule aruande, kuidas lõikes 1 sätestatud võimalust kasutanud liikmesriikide vastutuse rahalise piiri rakendamine on mõjutanud tarbijakaitset ja ühisturu toimimist. Pidades silmas seda aruannet, otsustab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal ning vastavalt asutamislepingu artikli 100 tingimustele, kas tunnistada lõike 1 kehtetuks.

Artikkel 17

Käesolevat direktiivi ei kohaldata toodetele, mis on käibelega lastud enne artiklis 19 nimetatud sätete jõustumise kuupäeva.

Artikkel 18

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel järgitakse eküü määratlust, mis on antud määruses (EMÜ) nr 3180/78, ⁽¹⁾ mida muudeti määrusega (EMÜ) nr 2626/84. ⁽²⁾ Eküü ekvivalent riigi vääringus arvutatakse esialgu käesoleva direktiivi vastuvõtmise kuupäeva kursi järgi.

2. Iga viie aasta möödudes vaatab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal läbi ja vajaduse korral muudab käesolevas direktiivis nimetatud summad, pidades silmas ühenduse majanduslikke ja rahalisi suundumusi.

⁽¹⁾ EÜT L 379, 30.12.1978, lk 1.

⁽²⁾ EÜT L 247, 16.9.1984, lk 1.

Artikkel 19

1. Mitte hiljem kui kolme aasta möödudes käesoleva direktiivi teatavakstegemise kuupäevast jõustavad liikmesriigid käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigusnormid. Sellest teavitavad nad viivitamata komisjoni. ⁽¹⁾

2. Artikli 15 lõikes 2 sätestatud menetlust kohaldatakse käesoleva direktiivi teatavakstegemise kuupäevast alates.

Artikkel 20

Liikmesriigid edastavad komisjonile siseriikliku õiguse peamiste õigusaktide teksti, mille nad käesoleva direktiivi reguleerimisalas hiljem vastu võtavad.

Artikkel 21

Iga viie aasta möödudes esitab komisjon nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta ja teeb vajaduse korral asjakohased ettepanekud.

Artikkel 22

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel, 25. juuli 1985

Nõukogu nimel

eesistuja

J. POOS

⁽¹⁾ Käesolev direktiiv tehti liikmesriikidele teatavaks 30. juulil 1985.